

Sarrera

Gi'zonak, Egi'lle nagusiak eman zi'zkion doai-etatik, ederrenetakoa du bizia. Ez gizonak bakarrik, baita izadiko landare ta abereak ere. Or zakur bat. bizi dalarik, izaki dotore, zoli ta txairoa dezu; baiña, il ezkeru, or datza ezerá-riko itxura gabe; orixe ilda, trakets. Begira ¿zadia ere, negu-aldian, otz, itxusi, bizirik gabe. Udaberritik negu-biotzera, nolako aldea.

Ederra da bizia, batez ere abereena. Ta auen artean gizonarena. Bai, arrigarria! Gizonak aurre-ra dagi bere jakintza-sailleun, baiña ba-du oraindik zer ikasi naikoa berarekin daramen bizi-barutian. Zer daki, izan ere, bere gorputzari buruz, arima albora utzirik ere? Oso gauza gutxi. Pentsatu al dezu iñoiz ta galdetu: «Zer dakit nik nere buruaaz?» Bai, ba-du gizonak oraindik zer ikasia, ta bere gauzarik beiñenataz izan ere!

Giza-bizia! Ta au besteri ematea? Zeregin donea, sakratua, iñondik inora ere. Ta bakoitzaren nortasunari ertz guztietatik arduraz begiratzen zaion kondaira-une ontan, ezta au saiets utzi nai. Bizia emateko arazoa senar-emazteen eskuetan jarri zuen Jainkoak, mundua ta munduko gauzen ondoren, gizona sortu zuenean. Munduak egunez-egun dagian aurrerakuntza arrigarri ontan, ba, beste gauza askoren gaiñetik, senar-emazteak bizia besteri emateko duten arduran begiratzen zaio, ta arretaz begiratu ere.

Sendia maite-batzar degu, gurasoak ela seme-alabak osotzen dutena. Ta gaur, bakoitzaren ondo izatea —baita gizartearena ta batez ere kristauna— ezkonduen ta famili ondo izatearekin oso-osorik bat-egiñik dago. Origatik, kristauak eta sendi-batzar oni lotsa dioten guztiak poztu oi dira egiazki, maitasunezko ta bizi-begirunezko arlo ontan, au da, guraso ta senar-emazteak beren egitekoan jarraitu dezaten, erri-agintariak ela, errez-bideak jartzen dituztela ikusita.

Alere, eraikitze (instituzio) onen duintasuna ez dago gaur toki guztietan bear lukean bezin dizditsu; gizaldiak zear, urteak joan eta urteak etorri, ainbat makurkeri sartu zaizkigu sail ontan: emazte askotza (poligami), ezkonbanantze edo bizi-alarguntza, maitasun jareñi deritzaiona, ta beste olako itxuskeri batzuk. Bestetik, ezkonduen maitasuna norberekeriz, atsegin-zalekeriz eta sorpenaren kontrako ekandu ta oitura debekatuz zantarlurik gelditzen da.

Gaur, gaiñera, munduan degun ekonomi, giza-sikoloji ta erritar egokerak, naste ikaragarriak ekarri dituzte familiaren kontra. Lurbirako errialde batzuetan, erriak azi ta ugaritzetik sortutako buru-ausle la istilluak ere eztira kaskarrak. Ta guzti onek, gain-begiralu bat bota ezkeru, kezka piztutzen du giza-barrenean. Ba-da, alere, gauza bat ezkonduen sendi-alkarte onek duen

kemena ta sendotasuna erakusten diguna: gaurko gizartearen aldaketa aundiak, ainbat oztopo sorcu arren, asko ere askotan erakusten dute, av.nitz eratarara erakutsi ere, eraikitze orren benetako izatea.

Batikano'ko l'i'garren Eliz-baizarrak gogotan izan zuen au, ta ortaz familiari ta ezkon-mailasunari buruz ainbat gauza eztabaidatu ta ebatzi zitun. «Senar-emazteak —dio— alkar eman ta arlu oi duten giza-egintzalik sortzen da, baila gizartearen aurrean ere, Jainko-legeak indarturiko eraikitze bal. Lokarri done au, naiz senar-emazte ta seme-alaben naiz gizartearen onari begiratu, ez dago giza-erabakiaren mende. Jainkoa bera da, ba, ezkontzaren egille, askotariko on eta elburuz jantzi duena; ta au, gisadiak jarraitu dezan, oso garrantzizkoa degu, bakoilzaren oraingo ta geroko bizitzarako, sendi beraren ta gizarte osoaren duintasun, iraupen, pake ta aurrerapiderako. Ezkontz-eraikitzea ta senar-emazteen alkar maitasuna, berez berez, seme-alabak sortu ta ta azitzera zuzenduta daude» (Gaudium et Spes, 48).

Baiña arlo onen ingurumari —esan degu— istillu gogorrek jaiki dira, azken urteotan. Eta ez, ain zuzen, erri atzeratuetan, kulturaz, diru-joriz ta aukeraz ondo xamar daudenetan baizik. Gertakari au dakusgu gizartean: gizasemeak aukeraz errezago bizi ta lasaitasun geiago nai. Ezkontzaren aurkako tresna ta biderik asko, beintzat, ortik sortuak dira.

VI'garren Paul Aita Santuak, oraintsu, enziklika bal atera zigun —Humanae vitae— ezkontzari buruz. Ezta ondo artua izan leku guztietan. Kritika gogorrek egin dira bere kontra, baita katolikuen artean ere. Nun latzenak? Prantzia'n, Holanda'n, Ingalterra'n, I par,-Amerika'n... Ez dira alderdi oietan gaizki bizi, baiña Erroma'tik

etorri zaigun idazki ori gogcnregia dala diote; egokiago izango zala noski, bai gizartearenlza bai Elizarentzal, bide errezago bal, Ebanjelio maillara jasota.

Gaur, alere, giza-nortasuna, askatasuna ta abarago betean eskatu oi ditugu. Ta Aita Santuaren enziklikak gizonaren alde jokutzen du, giza-maitasunaren alde; ez kalean nasai dabillen gizonaren alde ere, orrek bere burua aldeztuko baitu. Ba-da beste gizon bat, bidean datorrena, indar bagea, erru bagea, izan bear duena. Orreri, beraz, eman bear zaio laguntza.

Baita laguntza bear dute bizia mundura ekarri bear duten senar-emazteak ere. Auek bear dute laguntasuna. Ta Aita Santuak oiek jagon ta zaiizeko eman izan du bere oro-idazkia, gizaldi auetako agiririk garrantzitsuen.

Emen dituzu, irakurle, pentsamentu batzuk, giza-biziari, ezkonduen maitasunari ta beste zerixo batzuei buruz etotakoak (I). Baila aipatu degun enziklika ori ere osorik dezu berton, zeuk irakurri, aztertu ta ausnartu dezazun, ezer ez kendu ez geitu gabe.

Tarteka, baita, sartu ditugu olerki baizuk ere; aurtengo bagillaren 16'an, komentu ontako Karmen'go Amaren Irudia koroatzea zala-ta, eratu gendun Lore-Jokura bialdutakoak dituzu, liburuxka au irakurtzea errezago egin dakizun.

Larrea'n, 1968-XI-21'an

Aita Onaindia

I) Liburuxka onen lenengo zatiko pentsamenturik asko *Fêtes et Saisons* deritxon aldizkaririk artuta daude.